

Đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí theo quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam

● ThS CAO THỊ DUNG

Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Sau 30 năm đổi mới, đất nước ta đã đạt được những thành tựu to lớn, có ý nghĩa lịch sử; tuy nhiên vẫn còn tồn tại những hạn chế, yếu kém cần tập trung giải quyết, khắc phục để đưa đất nước phát triển nhanh và bền vững. Thông qua các Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc, các Nghị quyết Hội nghị của các kỳ đại hội Đảng, tác giả đã khái quát những quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam trong việc phòng, chống tham nhũng, lãng phí, coi đây chính là giải pháp giữ vững ổn định chính trị, phát triển kinh tế - xã hội; củng cố lòng tin của nhân dân; xây dựng Đảng, Nhà nước trong sạch, vững mạnh, từng bước hiện thực hóa mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh.

Nhận thức rõ nguy cơ mà vấn nạn tham nhũng, lãng phí gây ra, Đảng ta đã ban hành nhiều nghị quyết, chỉ thị, và thành lập Ban chỉ đạo đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí. Tại Hội nghị Trung ương giữa nhiệm kỳ khóa VII (tháng 1 năm 1994), Đảng ta nêu rõ quan điểm coi tham nhũng, lãng phí như một nguy cơ, thách thức lớn đối với công cuộc đổi mới đất nước; Các văn kiện của Đảng và Nhà nước trong nhiều năm qua cũng đã thể hiện rõ quyết tâm chính trị đầy lùi, ngăn chặn tình trạng tham nhũng, lãng phí như: Nghị quyết số 14-NQ/TW của Bộ Chính trị ngày 15.5.1996 khẳng định: Đấu tranh chống tham nhũng là một bộ phận cấu thành quan trọng trong toàn bộ sự nghiệp đấu tranh cách mạng của Đảng và nhân dân ta hiện nay; Đại hội X xác định, phòng, chống tham nhũng là nhiệm vụ trọng tâm của công tác xây dựng Đảng, là nhiệm vụ trực tiếp, thường xuyên của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội; Hội nghị Trung ương 3 khóa X ban hành Nghị quyết về "Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối

với công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí". Hội nghị Trung ương 4 khóa XI đã ban hành Nghị quyết về "Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay" trong đó chú trọng tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử để nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí.

Cụ thể hóa quan điểm, chỉ đạo của Đảng, Nhà nước đã ban hành hệ thống pháp luật làm cơ sở pháp lý trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng: Luật Phòng, chống tham nhũng năm 2005 (sửa đổi, bổ sung năm 2007, 2012); Bộ luật Hình sự năm 1999 (sửa đổi, bổ sung năm 2009); Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí năm 2013... Chính phủ đã ban hành Chiến lược Quốc gia phòng chống tham nhũng đến năm 2020; Chủ tịch nước phê chuẩn Công ước của Liên Hợp quốc về chống tham nhũng. Trên cơ sở các quy định về khung pháp lý, các cơ quan của Đảng, Quốc hội, Chính phủ và các bộ, ngành, địa phương đã ban hành các quy định theo thẩm quyền, tạo hành lang pháp lý cho công tác phòng,

chống tham nhũng, lãng phí.

Với sự quyết tâm, nỗ lực của các tổ chức Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và cả hệ thống chính trị, công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí đã có những chuyển biến tích cực cả về nhận thức, hành động và đạt được những kết quả bước đầu, nhất là trong phòng ngừa, công khai, minh bạch hoá, cải cách thủ tục hành chính, quản lý tài sản công. Trên một số lĩnh vực, tham nhũng, lãng phí đã từng bước được kiềm chế. Tuy vậy, tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên và tệ quan liêu, tham nhũng, lãng phí... chưa được ngăn chặn và đẩy lùi.

Đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí là nhiệm vụ khó khăn, phức tạp, là trách nhiệm của Đảng, Nhà nước và của toàn dân. Bước vào thời kỳ mới với những thời cơ, thách thức mới, Đại hội Đảng lần thứ XII càng nhấn mạnh thêm vấn đề này. Đảng đã chỉ ra bốn nguy cơ tiếp tục tồn tại ở nước ta trong đó có tệ quan liêu, tham nhũng⁽¹⁾. Cho nên, việc xây dựng tổ chức bộ máy của toàn hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, quan liêu⁽²⁾ được xác định là một trong những nhiệm vụ trọng tâm trong nhiệm kỳ Đại hội XII của Đảng.

Để góp phần nâng cao hiệu quả đấu tranh phòng, chống tham nhũng, cần tập trung thực hiện tốt một số giải pháp sau đây.

Thứ nhất, tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh chống chủ nghĩa cá nhân, cơ hội, thực dụng, tạo cơ sở nền tảng đấu tranh phòng, chống tham nhũng.

Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh là công việc thường xuyên của các tổ chức đảng, các cấp chính quyền, các tổ chức chính trị - xã hội, địa phương, đơn vị, gắn với công tác suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hoá" trong nội bộ. Kiên quyết đấu tranh chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí, chủ

nghĩa cá nhân, lối sống cơ hội, thực dụng, bị phái, "lợi ích nhóm", nói không đi đôi với làm⁽³⁾.

Cần tiếp tục đổi mới công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống cho cán bộ, đảng viên và toàn thể nhân dân. Có những biện pháp thiết thực, mạnh mẽ, đồng bộ, kiên quyết phòng, chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức; chú trọng đổi mới công tác tổ chức - cán bộ, đẩy mạnh phòng, chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí; đồng thời đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu, hoạt động chống phá của các thế lực thù địch⁽⁴⁾.

Cần chú trọng thực hiện tốt đề án đưa nội dung phòng, chống tham nhũng vào chương trình giáo dục, đào tạo, bồi dưỡng cho các đối tượng công dân; gắn chặt chẽ công tác tuyên truyền, giáo dục về phòng, chống tham nhũng, lãng phí với việc tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh.

Thứ hai, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí trong tình hình mới.

Đảng và Nhà nước đã thể hiện quyết tâm chính trị trong công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí. Nhận thức về đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí được nâng lên trong các cấp uỷ, các ngành, các cấp, các tổ chức trong hệ thống chính trị, trong cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và nhân dân.

Trong công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, Báo cáo chính trị Đại hội lần thứ XII của Đảng chỉ rõ: nhiều cấp uỷ đảng, chính quyền các cấp chưa thực hiện tốt vai trò lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, thực hiện công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí; chưa phát huy được sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị, của nhân dân trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí. Công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí chưa đạt mục tiêu, yêu cầu. Tham nhũng, lãng phí vẫn còn nghiêm trọng, với những biểu hiện ngày càng tinh vi, phức tạp, xảy ra trên nhiều lĩnh vực, ở nhiều cấp, nhiều ngành, làm cản trở sự phát triển

kinh tế - xã hội, gây bức xúc trong dư luận, là thách thức nghiêm trọng đối với vai trò lãnh đạo của Đảng và hiệu lực quản lý của Nhà nước, đe dọa sự tồn vong của chế độ⁽⁵⁾.

Báo cáo Chính trị tại Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII xác định "đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí là nhiệm vụ thường xuyên, quan trọng đồng thời là nhiệm vụ khó khăn, phức tạp, lâu dài; là trách nhiệm của các cấp ủy đảng, trước hết là người đứng đầu cấp ủy, chính quyền, và của toàn bộ hệ thống chính trị. Kiên quyết phòng, chống tham nhũng, lãng phí với yêu cầu chủ động phòng ngừa, không để xảy ra tham nhũng, lãng phí; xử lý nghiêm các hành vi tham nhũng, lãng phí, bao che, dung túng, tiếp tay cho các hành vi tham nhũng, lãng phí, can thiệp, ngăn cản việc chống tham nhũng, lãng phí"⁽⁶⁾.

Thứ ba, tiếp tục hoàn thiện thể chế, luật pháp, cơ chế, chính sách, bảo đảm chặt chẽ, công khai, minh bạch và thực hiện đồng bộ các giải pháp về phòng, chống tham nhũng, thực hành tiết kiệm, chống lãng phí, tập trung vào các lĩnh vực dễ phát sinh tiêu cực.

Đề phòng, chống tham nhũng, lãng phí hiệu quả, cần thực hiện nghiêm quy định về kê khai, kiểm soát kê khai tài sản, thu nhập của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức; chú trọng giáo dục phẩm chất đạo đức và trách nhiệm công vụ; đề cao trách nhiệm của tổ chức đảng và người đứng đầu cơ quan, tổ chức, đơn vị trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí.

Đẩy mạnh việc nghiên cứu, sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện các quy định của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước như: quản lý và sử dụng đất đai, khai thác tài nguyên, khoáng sản; thu, chi ngân sách, mua sắm công, tài chính, ngân hàng, thực hiện các dự án đầu tư xây dựng cơ bản; công tác cán bộ; quản lý doanh nghiệp nhà nước, doanh nghiệp cổ phần có vốn nhà nước và doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài; giáo dục, đào tạo và y tế.

Tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo

dục nhằm nâng cao nhận thức, ý thức, trách nhiệm của các cấp, các ngành, của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và nhân dân về công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tạo sự thống nhất, tự giác, quyết tâm cao trong hành động.

Kiên quyết xử lý và kịp thời thay thế những cán bộ lãnh đạo, quản lý tham nhũng, lãng phí; xử lý nghiêm minh trách nhiệm của người đứng đầu khi để xảy ra tham nhũng, lãng phí trong tổ chức, cơ quan, đơn vị, địa phương mình trực tiếp quản lý, các cán bộ, đảng viên, công chức vi phạm về kê khai và minh bạch tài sản, thu nhập; kiên quyết thu hồi tiền, tài sản bị tham nhũng.

Đồng thời, đẩy mạnh cải cách chính sách tiền lương, thu nhập, chính sách nhà ở bảo đảm cuộc sống cho cán bộ, đảng viên, công chức để góp phần phòng, chống tham nhũng. Kiên quyết, kiên trì xây dựng cơ chế phòng ngừa để không thể tham nhũng; cơ chế răn đe, trừng trị để không dám tham nhũng⁽⁷⁾.

Thứ tư, nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác kiểm tra, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử và xử lý nghiêm, đúng pháp luật các hành vi tham nhũng, lãng phí.

Tiếp tục kiện toàn tổ chức bộ máy các cơ quan có chức năng đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án để nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí⁽⁸⁾.

Khẩn trương hoàn thiện các quy định về giám định tư pháp, nhất là giám định tài chính, giám định chất lượng công trình đầu tư xây dựng... phục vụ kịp thời, có hiệu quả việc xử lý tham nhũng. Nghiên cứu thực hiện biện pháp cần thiết để hạn chế khả năng đối phó của đối tượng có dấu hiệu tham nhũng khi bị thanh tra, kiểm tra, gây khó khăn cho hoạt động của các cơ quan chức năng (như điều chuyển khỏi vị trí công tác, cách ly hợp pháp...). Có quy định nhằm hạn chế tối đa việc cho bị can được tại ngoại trong quá trình điều tra về hành vi tham nhũng và việc áp dụng hình phạt tù nhưng cho hưởng án treo đối

Hội nghị toàn quốc Tổng kết 10 năm thực hiện Luật Phòng, chống tham nhũng

Anh TL

với đối tượng phạm tội tham nhũng.

Tăng cường kiểm tra, giám sát việc thanh tra, khởi tố, điều tra, truy tố, xét xử các vụ việc, vụ án tham nhũng. Xử lý kiên quyết, kịp thời các hành vi tham nhũng trong các cơ quan, đơn vị phòng, chống tham nhũng và những người bao che cho tham nhũng, ngăn cản việc chống tham nhũng.

Thứ năm, thiết lập cơ chế giám sát và kiểm soát quyền lực hiệu quả. Phát huy vai trò giám sát của cơ quan dân cử. Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí.

Trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, việc phát huy sức mạnh của toàn hệ thống chính trị và của nhân dân có ý nghĩa to lớn, quyết định đến sự thành bại cuộc đấu tranh chống "giặc nội xâm" này. Bởi vậy, cần phải huy vai trò của các cơ quan dân cử, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể nhân dân, các phương tiện thông tin đại chúng và của nhân dân trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí

Tiếp tục ban hành các quy định của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; tăng cường hoạt động của Ban Chỉ đạo và các đơn vị chuyên trách phòng, chống tham nhũng, lãng phí. Nhiều

vụ việc, vụ án tham nhũng đặc biệt nghiêm trọng, phức tạp được phát hiện, điều tra, xử lý nghiêm minh, được dư luận đồng tình, ủng hộ, tạo sức mạnh rắn đe, phòng ngừa tham nhũng⁽⁹⁾.

Nâng cao năng lực hoạt động của các cơ quan chuyên trách và các cơ quan có thẩm quyền làm nòng cốt trong công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí. Phát huy vai trò và trách nhiệm của cơ quan thông tin truyền thông trong phòng, chống tham nhũng, lãng phí.

Nhân sự được lựa chọn vào tổ chức chống tham nhũng của Nhà nước phải dựa trên tiêu chí nghiêm ngặt về cả đức và tài. Đối với những hành vi lợi dụng chống tham nhũng để vu khống, tố cáo sai sự thật cần có những biện pháp nghiêm trị.

Thứ sáu, đẩy mạnh hợp tác quốc tế trong phòng, chống tham nhũng.

Đấu tranh phòng, chống tham nhũng là một trong những vấn đề nóng bỏng, quyết liệt và mang tính cấp bách, không chỉ ở nước ta mà diễn ra ở nhiều quốc gia trên thế giới. Trong bối cảnh toàn cầu hóa kinh tế, vấn đề tham nhũng cũng mang tính chất xuyên quốc gia

Vì vậy, để nâng cao hiệu quả đấu tranh phòng, chống tham nhũng, chúng ta cần chủ động hội nhập quốc tế trên lĩnh vực phòng, chống tham nhũng. Tăng cường tương trợ tư pháp, nhất là tư pháp hình sự để xử lý hành vi tham nhũng có yếu tố nước ngoài và thu hồi tài sản tham nhũng. Triển khai nghiêm túc Kế hoạch thực hiện Công ước và Quy chế phối thực hiện Công ước của Liên hợp quốc về chống tham nhũng. Tổ chức nghiên cứu, học tập, trao đổi để tiếp thu có chọn lọc kinh nghiệm của các nước và các tổ chức quốc tế trong phòng, chống tham nhũng. Tăng cường đối thoại để bạn bè quốc tế thấy rõ quyết tâm phòng, chống tham nhũng của Đảng và Nhà nước ta □

(1), (2), (3), (4), (5), (6), (7), (8), (9) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng H. 2016, tr 74-75, 217-218, 202, 63, 196, 221, 212-213, 213, 189-190